

„Mahjas Weesa“ Literariskais Peelikums.

№ 16.

Treshdeena, 19. aprili.

1900.

Police verso.

No Lugowaja.

(Turpinajums.)

„Nu, bet slimā . . . kapehz iħstī wina mira?“

„Kapehz? Nu, faprotams, tatschu ne manas plaukas deht . . . Kaut gan . . . wixi nelauneeses isskaidrot slimneezes nahwi fha atgabijuma deht.“
„Ak, Anatolij, Anatolij! Bet kā tad tas gadijas?“

„Kā aisweenu gadas, kad zilweku pahrlaitiņa, bet winsch newar isturet un, ari sawu reisi, isdara mukkibū. Waj gan mas negehlibu ir nodarijis ičis Ignazijs Laijola kā man, tā ari ziteem profesoreem? Bet tagad — ja tu buhtu redsejuse, ja tu waretu faprast, kā winsch isturejās pa konsultācijas laiku!“

„Tew jau newajadseja greest nekahdas wehribas.“

Dakters nerwosi eesmehjās, un wina flats, kas līhdī schim bija peegreests seewai, kluwa sawadi nilns.

„Es esmu redsejis, kā tu negrees nekahdas wehribas us schuweju, kad wina paschuj tew drehbes flitti! Nu, bet tas, mana zeeniga, naw drehbju gabals . . . Te wiſ ūstahw us spehles. Te ir zihniſch us dsihwibū un nahwi, paschusturas zihniſch.“

Winsch uſleħza kahjās un fahla staigat pa istabu.

„Deewa deht, pastahsti jel man, kā tas bija?“ wina luhdoschā balsi uſrunoja vihru.

Nostahjees seewas preefschā, dakters kahdu felundi kluſedams winu uſflatija, it kā pahrlidams, waj ir wehris winai stahstīt, jeb ne. Winsch nemihleja ar mahjineekeem runat par sawām ahrsta darischanam. Bet tagad wajadiba kaut jel kam iskratit sawu nospeesto firdi, nehma wiſroku.

„Labi . . . klausees,” winsch sahka, atkal fotodams pa kabinetu. „Neds, tā tas bija . . . Eksamis kertees pee no manis preekschā liktās operazijas, schās kundses wihrs mehlejās fassault ahytu sapulži. Nu, mehs ari wairal zilwelku sapulzejamees tur wakar wakarā. Saprotaams, neistika jau ari bes Ignazija Tomitscha. Un tā wehl! Professors nopolnu pilnu pagahtni un tā tahlat. Bet ja tu redsetu, kā isturejās schis blehdis — jesuits! . . . Gimibū wareja noteikt diwejadi: kā — to tu, weenalga, nesapratīš. Ar wahrdu fakot, wareja buht diwi daschadi gadijumi, un no ta, kuru no teem aifst par ihsto, atkarajas daschās ihpaschas operazijas fawadibas. Bet pate operazija, kā weenā, tā otrā gadijumā bija šoti bailiga. Mana diagnose wairak waj masak tika eeskatita no wiseem kā pareisa. Saprotaams, kas waretu buht gan par gan pret schahdu jeb tahdu slimibas noteikschānu. Ziti . . . tu sapratīš, ka wineem tas buhtu weenalga . . . Wini finaja, ka operaziju es isdarischu, naudu par konsultaziju schā waj tā dabuhs, un tapehz lai faka ko fazidami, wineem weenalga. Nu, un tā ari wini darija: te peekrita māna i slimibas noteikschānai, te peepeschī, eeklausījuschees Ignazija Tomitscha wahrdoz, sahla usrahbit us o t r a d a gadijuma slimibas sīhmem. Ar wahrdu fakot, redse-dami, zik bailiga schi operazija, ruhpejās wairak par to, lai pehz minu wahr-deem waretu domat gan scho, gan to. Mani winu massīrdiba un dīmassīrdiba tikai kaitinaja. Ihpaschi pats blehdis Laijola. Tu sini wina neschpeino eeradumu: „muhsu zeenijamais jaunais darba beedris” — tas ir par mani tā — un sahl gwelst. Bet man mehle til kneesch ween winam teikt: „ej tu pee dewineem welneem, wezais mulki!” Un tā tamlihdīgi, winsch peemuldeja wiseem austs, it kā es par dauds pahrdrofchi noteizot ihsti to, bet ne zitu slimibū.”

Lai ari dakters tā bija usbudinats, tomehr, atstahstot ironiskā tonī zitū wahrdu, winsch gluschi negribot mehgīnaja runat tāhdā balsī un tāhdeem waibsteem, kā tās personas, kuru wahrdu winsch atstahstijs.

„Bet kā jau pee operazijas,” winsch turpinaja, „laime un isdoschanas daschu labu reisi spēhle ne masu lomu, un isdoschanas aifween mehds buht par droschibas algu, tad, „kaut gan pehz wina domam, tā un tā, tomehr, ja jau augsti zeenijamais jaunais darba beedris pastahw us sawu pahrdrofcho, bet, warbuht, jo wairak fwarigu un pareisu diagnosis, tad winsch no sawas puves neeedrofchinajotees pretotees wina slimibas noteikschānai” — un tā tahlat, kā jau arween, weenu un to paschu. Ar wahrdu, ja ar pilnu firdapsinu isskaidrot slimneezes wihrām, schis blehdis, Ignazijs Tomitschs, pa-wisam samulsinaja wezi. Winsch atkal til weikli eesprauda pehz wajadstibas sawas pefihmes, kā isskaitījās, it kā winsch nepawisam neeekristu manai slimibas noteikschānai, bet kā, neskatotees us to, wiſi atrod par wajadfigu is-darit operaziju pehz mana aishrahdijuma. Kas par negehlibu! Winsch, waj

tu fini, meta tahdus ahkus: kad pabalstija manu diagnost, kam wiſi peekrita, tad leetoja tikai mas saprotamus latinu nosaukumus, bet kad iſteizas otradi, tad gentas wiſi iſlikt ta, ka lai slimas wiham wiſi buhtu saprotams un lai tas eefkatitu, ka ihsti tik winam ir taisniba, bet ne man un ziteem. Jau tad, pee konsultazijas, es gribēju winam peesplaut azis un noschehloju, ka ne-padariju: wiſmas tad wina nebuhu pee operazijas. Bet ta — es newareju wina nepeelaist: wiſch, luhk, pee mums klinītā ir gandrihs waj augstakā preekschneeziba."

Dakters aispipreja papirofu, eewilka kahdus duhmuſ un turpinaja:

"Tagad eedomā, ko wiſch iſdarija ar mani pee operazijas. Es fagatwoju, raug, wiſus instrumentus un fawetoju uſ galdu, pa rokai, finamā kahrtā, ka wini man bija wajadfigi pee operazijas. Es jau tem laikam eſmu ſozijis, ka man ir tahds eeradums: es ne tikai neatlauju aſſtenteem fagatawot instrumentus, bet neatlauju pat ne peedurtees pee teem bes mana prafijuma. Nu, tad ta. Sahkām. Weeni kloroformē (eemidsina), otri peetur slimneezi, es opereju. Tikai weenigi Laijola staigā un ſkatas. Te, lai ari es ka biju nogrimis ſawā darbā, es redsu, ka wiſch man loschnā ap instrumenteem: tamehr aſſtents masgaja kahdu instrumentu, Laijola peegahja pee galdu, ko nelo pagrofija pirklos un aſkal aifgahja. Upſtahjees man taisni preekschā, ſkatas un ſmīhn. Te peepeschī, pehz iſdariteem greeseeneem, iſrahdas pat ari ne tas, ko mehs domajām, ka weenu no iſchetreem gadijumeem, bet pawifam kas zits, dauds fareschgitaks ... Bet, ſaproti, es jau newareju eefkatit par pareisu ihsti ſcho gadijumu — weenu no iſchetreem, bet man wajadſeja, ſaproti, — peespeests biju peenemt zitu, kura puſē bija daschadu norahdijumu pahrſwars."

Dakters uſ azumirkli apkluſa un ſtingri paſlatijas uſ ſewu, it ka gri-bedams pahrſeezinatees, waj wina pateeft ſaprot.

"Bet es tomehr biju fagatwojees ari uſ to, ja iſrahditos maldischanas ſchahdā kahrtā — wiſch fahka aſkal, — un eepreelſch jau biju pahrdomajis, ka pahrgrosit operaziju. Un luhk, paſchā bailigakā, taisni kritiſkā operazijas brihdī es pats keru man wajadfigo instrumentu tāi weetā, kur wiſch man bija noliks, leelu to pee greeſuma, ſkat — naw tas! Keru lihbā ſahkoſcho — aſkal naw tas! Bet man katra ſekunde ir dahrga: ſlimā ir wahjas dabas. Upſtati instrumentus, — tas, ka man wajag, ir paſchā malā. Tu, tu ſaproti, ſchis blehdis tur nolizis. Instruments man bija, ka wajadfigs, atmahſis, ſaſtruhwets, bet wiſch bija aſkal aifwahſis un aifſtruhwejis to. Bet pats ſtahu taisni man preekschā. Es uſſlatijos — un redsu, ka, zaur leekulotu nopeetnibu, wina ozis ſpihgulo ſauna preeka ſmaidi ... Man eefſchā wiſs fahka wahritees, es newareju ſawalditees un ar wiſu ſparu ziriu winam par gihni ta, ka wiſch ſalihgojās un noſkrejja no galda nost ... Tad es pa-nehmu wajadfigo instrumentu, ſarihkoju to un turpinaju operaziju. Bet ... rokas man trihzeja, azis metas tumſchs ... Pat tagad es newaru meerigu

prahru eedomatees ta brihscha... Laijola nesin lo fleedsa... Wifit it ta
samulsa... Pirmo reisi muhschā man instruments isschluka no rokam, im
pehz tam wehl..."

Dakters apkluſa un pahrbrauza ar roku par peeri.

„Ar wahrdu faktot,” noteiza wiensch pehz kahda brihscha kluſeſchana, „ſlimā nomira uſ operazijs galba; un tu jau nupat dſirdeji no wiinas wihra dalu no ta, ko tur par mani ſaka. Nepaſlaufiņa Ignazijs Tomitscha, plehſas un nočahwa! Waru eedomatees, kā Ignazijs Latjola tagad gawile, neſkato- tees uſ dabuhto plauku.”

Dakters launi pasmīhneja un sahka atkal solot pa kabinetu.

"Ak kungs! Anatolij, ko tu eſt padarijſs," tagad tik eefauzās daktera fundſe, kura wiſu laiku ſtatijās uſ winu platām, baiļu pilnām azim.

"Klus!" dakters uſbrehza, pеefſdamis ar kahju uſ grihdas un pеeедams ſewai klapt. "Ko tu — waj ari tu turees winu puſe? Kas par multiflu, nepanesamu iſteikumu: ko tu eſt padarijis! Es neka neefmu padarijis, ſaproti — neka! Es dariju tik to, ko man wajadſeja darit . . . neifnemot pat to, ka es biju pеeppeets dot plauku."

„Nedusmojees, Anatolij, es jau to negribeju teikt . . . ne ta es teizu — it la drusku apwainota eesaujas daktera kundse, neeraduse, ka wihrs us winu klegtu. „Bet sati jel, kas tagad buhs? . . . Waj teescham tewi nodos teefai?“

„Rihdischana un wajachana buhs — luht, tas buhs! Bet kas tur par teesu! Es nebihstos ne no lahdas teefas. Maldischanas diagnose arween war gaditees, un, lai tur buhtu kas, diagnose no sapulzes tila apstiprinata. Tika nolents isdarit scho, bet ne zitu operaziju. Bet pahrkrawat manus instrumentus winsch nedrihfssteja! Kaut gan winsch aissbildinajas ar to, ka winsch to darijis tapehz, ka i h s t i p r e e k f c h f c h a s operazijas f c h i s instruments nekahdā sinā nemarejīs buht wajadfigs un winsch, luht, domajis, ka instruments eekluwis tai weetā zaur pahrkatischanos un warejīs buht tif par trauzelli. Bet winsch melo, — winsch gluschi labi sinaja, ka instruments tur nolisits ar sawu sinu, — gadijumā, ja diagnose israhditos pahrkatischanas. . . Nekahdā sinā winsch tomehr nedrihfssteja un nedrihfssteja to aissfahrt. Winsch ir wainigs pee wisa . . . Un ja operacija buhtu isdewussi laimigi, wift fazitu, ka man blja taisniba, kad es dewu winam par aust.“

"Ar sawu straujumu tu weenmehr kaitē pats ūs," wina ūewa atteiza.

„Kad un kā es esmu sev kaitejis ar to? Saki, lūkdsama, kad? Kāhduš
jums, bāhbam, multīkas domas. Atgadījās behdigs gadījums, kur ne es
biju galvenais wainigais, bet tu tuhlin: tu un weenmehr kaitē sev!
Swarigakais — weenmehr!“

"Nedusmojees jel, luhdsams; es jau tikai par tevi ween ruhpejos."

„Ah, leez jel man reis meeru ar taħdàm ruhpem!“

Uus kahdu brihdi eestahjas klusums.

Aistahstot notikuscho, dakters jutās fewi it kā weeglač un, ne par ko nedomadams, staigača kādu brihdi pa istabu no weena gala uš otru. Tad wišč apsehdas un gluschi nejauschi sahka domat par sawu isturešchanos pret seewu. Pascham nesinot, kapehz, wišč luhkoja eedamatees, waj wišč ari tapat daritu, kā mirusčas slimneezes wihrs, kas tikko bija pee wina, waj wišč ari tapat kleegtu, ja, luhk ſcho paſchu, wina seewu, kas stahw wina preekščā, tā „nokautu”? Saprotams ne. Tas tatschu ir gluschi muškiſti, tā kleegt un runat tik ſmeekligus wahrdus, ka: „ſlepawa”, „no-kaħwa” un tamlihdsigas muškiſas. Ta jau ir aheprah̄tiba! . . .

. . . Ja, tad zilweks ir paſaudējis wiſu, kas winam bija pats dāhrgakais paſaule, tad ari naw nekas weeglač, kā ari prah̄tu paſaudet, tapehz tas tad wairš naw wajadſigs . . . tas bija tik par kalyu, par wehrgu ſchāi dāhrgai buhtnei, kas ir miruſe . . . Ja, wišč ſin, ka wišč tik muškiſti nelaustos otra dīshwoſki, neſaudetu prah̄ta . . . Ta tad ſeewa, luhk ſchāi pate ſeeweete, kas stahw wina preekščā, — naw preekſch wina wiſdahrgakais . . .

Un dakters jo mehrigi sahka luhkotees ſeewas ſejā.

Ari wina luhkojās uš sawu wiħru un domaja,zik mas wišč behdajot par ſcho; kā gan wišč newarejjis ſawalditees un atturetees fiſt wezam profesoram; wiñai ſchlikās, it kā ſchis gadijums buhtu notizis — wiñai par ſhihti, lai wiñu ſahpinatu: ja wihrs buhtu miħlejjis wiñu jel masu druzin wairak, tad taš brihdi wišč buhtu wiñas atminejees, buhtu eedomajees, zik dauds nepatiſhchanu ſha notikuma deht wiñai nebuhs japanes no zitem zilwekeem ſadfiħwē, un wišč nebuhtu kaħwiſ tam notikt. Bet wišč domā weenumehr til par ſewi, un tadeht, lai buhtu ſkarbs, jeb, kā wišč pats ſaka, pateeis, aismirk wiſu zitū. Peepeschi wiñai palika breeſmiġi ſchel ſħas gluschi nepatiſhſtamās, neſinamās kundses. Wina ſtahdijās ſew preekſchā, kā, luhk, ſlimibas gadijumā, wihrs waretu ari pee wiñas operaziju iſdarit un taħda paſcha gadijuma deht neiſbewigi . . . nokaut . . .

Wiħra un ſeewas azis fastapās, un wiñeem abeem kluwa neomuligi.

„Tomehr ari man laiks puſdeenu eħst: es gribu eħst,” dakters teiza paželdamees.

„Ej, es liſchu padot; preekſch tewis tur jau wiſs ir aiftahs,” ſeewa atteija un iſgħajja no kabineta.

Dakters paehda puſdeenu weens pats ahtri. Seewas mahte un ſeewas mahja ſchoriħt wehl nebiha redsejuſčas ar wiñu, un tagad ari tik ſafweizi-najās ar to. Neeedroſchinadamās runat par notikuscho, wiñas aifgaħja uſ ſawām iſtabam. Ari dakteria kundse aifgaħja wiñam pakar, vahrstahstit tam, ko bija d'sirbejuse no wiħra. Wiſs bija taħda nospeestā garā, it kā mahjās buhtu bijis kahds mironis.

Paeħdis puſdeenu, dakters atkal eefleħdsas ſawā kabineta. Wišč juta to leelako weħleſchanos buht weenatnē. Bija wajadſigs, wiñam liks, labi

pahrdomat un pahrlift schäss deenas notikunus, wisu labi apfwehrt un nolemt, fo un ta darit wehlat.

Wezs, apflehpis naids starp winu un wina schäss deenas preineesk rit gar wina gara azim daschadäss bildes un skatos.

... Gelsch winu sadurschanas leekas esot it ka kaut kas dihwains, pahrdabists. Winu sadurschanas fahkas jau tad, kad weens wehl bija tilai students, bet otrs jau sen profesors. Winam, jauneklim, nepatika weza profesora jesuitiskä istureschanas auditorijä; wina apdahwinatalis gars un' wehrigais prahsts newareja nenomanit, ka wezais profesors pawirshi felo sinibas wirseenam, scho to jau ir aismirits ari no weza, un tilai ir eequwiß apbrihnojamu isweizibu mahksla isgrositess starp Szillu un Charibdu. Ar apbrihnojamu isweizibu profesors prata apeet tahdus jautajumus, us kureem nesphehja peeteeloschi un pamatiги atbildet. Gan ar jokeem, gan ar maswehrtigu asprahribu, gan ari ar swinigi-dsildomigu atsaufschanos us daschäm autoritatem winsch prata nogreest leetu ta, ka weenmehr rahdijas esot us sinibu, prahsta un labfirdibas augstakä pakahpeena, mihlets un zeenits gan no saweem klausitajeem auditorijä, gan sadfihwë, gan ari no saweem pazienteem (slimnekeem). Bet te radas students, kuxam winsch neisslikas wis gluschi tahds esot, par kahdu winu eefkatiya ziti masak apkehrigi lautini. Schis students nodewas darbam ar mesu un dwehseli, lassja wisu, kas nahza jauns medzinäs sinibäs, un pats jau bija kluvis sinamä mehrä par autoritati sawu beedru starpä. Schis students bija winsch. Winsch mehgina ja noraut orakulim leeko gihmi un parahdit to beedreem tahdu, par kahdu winsch to eefkatiya. Daschreis preefschlassijumos, ar nebehdigu, isweizigu usstahishchanos winsch pesspeda wezo profesoru israhdit sawu pakalpalikschantu sinibäs. Nesin ka tas gabijas, bet winsch yirmais eesauza winu ihsta uswahrda weetä wina wahrda brahla — Laijola wahrdä, kas kluva par nizinaschanas wahrdü; un no ta laika profesors tila eesaukis par Ignaziju Laijolu; no universitates schis wahrdos pahrgahja us eelu, eeweedsas fabeedribä, un tagad, dauds gadus wehlat, winsch ir us wisu luhpam...

... Un luhl, ta pate jesuitiskä istureschanas, ar kuxu senak wezais profesors ta prata apburt sawus klausitajus un eeguh wispahrigu zeenibu, tagad fahk modinat ironiskus smaidus un slevenas, warbuht ari nepareisass domas: „ja, mihlaie, mehs pasihstam tewi!“ Un jo wairak fahk aptiumschotees weza profesora sposchums auditorijä, jo leelaku zeenibu fahk eeguh sawu beedru starpä jauna studenta wahrdos: winsch jau ir pamanits, winsch jau ir eeshmets ka nahloschä sinibu swaigsne.

... Sposchs elfamens. Laijola newar un pat ari nemehgina, nedrihkfst greest elfamenä, ja, nedrihkfst nepateesi leekuligi kafites ar winu, tapehz ka aif scha jaunekta muguras jau stahw sphehks — wispahrigas domas, wisu scho wina kurfa beedru domas, kuri drihssi stahsees sadfihwes gaitä.

... Peħz tam zelosħħana uż ahrsejhem, eeweħrojami puhlini medizinas schurnalos, paħħdrošha analises jaunuma fina disertazija uż daktra (gradu) godu un fposcha disertazijas aistħabwesħħana, kas fazzehla sawā laikka leelu trolfni. Winsch it kā tagad pat reds feni: paċċapsinu pilns, ar nemaldbas smaideem uż luhpam winsch aistħabu sawu disertaziju pa punktem un apgħażi sawu ofizialu un neofizialu oponentu eerunat. Iż-żpaċċi ween f-kuns stahw wina atminnā jo dsiħovi. Winam runaja preti Laijols; bet winsch, kā diwreis diwi ir-tschetri, peerahdija sawam pretnekkam sawu domu un flehgumi par-rieffu un pret wina zelio eerunu maldibu. Winsch teħloja to til spilgeem u jauneem peemehreem un til dsiħwās bildes, kā Laijola, it kā pee feenas peespeests, neapkehras nekk zit u teikt, kā til atfauktees uż kahdas jau noweżo-jusħħas autoritates waħrdi. Ur kahdu nizina schanu winsch tad atbildeja Laijolam: „Ja mani noweħrojumi un flehgumi ir-pareiħi, kas tad man datas gar to, klo juhsu autoritate faka par fcho leetu.“ „Ka?! Scha mahzitā wiħra waħrdi daudsina un zeena wisa Eiropa!“ — nokaunejeez un apmulsis Laijola eesfużas. — „Pat Maš-Afīja“, — meerigi un nebeħdig, it kā garam ejot, winsch aħsaka tam un paħreer uż ziteem punkteem. Winsch atmin, kahdu ishee, paschi par feni neezigiee waħrdi darija eespaidu uż klahbosħo publiku. Zit dauds fhem l-ħidhsjuhi fuq fstatu winsch nepomanija pulka, zit dauds nizino schu smaideu greestu uż wina pretnekku. Taifni ta' laikka bija leela swahrstħanu no weenas autoritates uż otru, un wina waħrdi atrada augsigu un pateizigu semi. Zit gawilejofshi winsch tika apsweikts peħz disertazijas fposħas aistħabwesħħana, ar kahdeem applauseem tika apsweikta pa-sludin aħħana, kā winsch ir-zeenigs medizinas u kirurgijas daktra goda.

... Kahldeem milsu soleem winsch gabja uż preelfschu! Wina waħrds jau saħka mestees pastħstams u flawens taħlu par wina pilseħtas robesħħam, wina sinisee rakst saħka ne til ween schurnalos parahditees, bet uż teem jau saħka atfauktees uż dibinates, kā uż nemaldbigeem. Zit apbriħnojami labi isdewas wina pirmi operazija! Zit dauds operaziju winsch raw isdarijis, saħkot no ta' laika! Augoħħas flawas uż zittu fl-audibas fposħums wairak u wairak isplatijs ap-winu. Pasħħam Laijolam, lai ari winsch kā neerevsejha sawu laimigo l-ħidhsenji, bija pazeetgi janoklausas flawas dsejñi jaunam kirurgam u seewiesħu flimbu aħrifstam u foli pa' solim bija ja-atħaqipjas un jadod winam telpas tan-żeet, tanis aprindħas, kas nesen weħl peedereja winam weenam pasħħam.

... Beħdig iari profesora gods u weeta! Laijola bija veespeests at-dalit winam operaziju kirurgijas katedri. Jaund kirurga flawa radija winam til leelu aħsinu, ka nebija eespeħjams winam kaitet. Ja, saprotams, Laijola nekk newareja winam to peedot! No ta' laika winu weżais slepenais zih-niħi turpinas jo niknaki un niknaki. Tas turpinajas preeaugħofshi. Laijola u wina nedaud see peekriteji ištorejjas nogħidofshi. „Pagaideet,“ Laijola aħ-ween meħħda teikt: „gan juhs weħl peeredsefeet, kā f-ħam finasħħanam un

schahdai isdewibai ir peemaits sinams daudsums nekaunigas usbahschanas." — „Pagaideet," atkahrtoja Laijola draugi: „gan juhs peeredseet, ka efeet wihiuschees schini jaunajā spihdeklī, gan wehl greefisatees atpakał pee Ignazija Tomitscha, pagaideet tit." Bet lihds schim laikam isdoschanas weenmehr wehl bija bijuse wina puſe. Bet tagad . . . tagad wini ir sagaidijuschi. Tagad wini neteiks wis wairs „pagaideet", bet fauks weenā balsi: „luht, redseet, waj mehs neteizām." Un . . . ta pate fadsihwes fabeedriba, kura tik weegli padewās wina paschapsinibas mahjeenam, tagad ſā anju bars, gahſifees uſ otru puſi . . .

. . . Bet waj tad wiſch ir wainigs, ka flimā nomira? Waj wiſch ir wainigs, ka Laijola wian noweda tik tahtu, ka wiſch newareja atturetees nedot tam plauku? . . .

. . . Bet wineem, fabeedribai, kas teem par datu ifmeklet, kurſch wainigs, kurſch ne. Pee wineem, luht, wiſs atkaras no weena pascha brihscha . . . Un winam jau ari naw ko flehpt no fewis, ka, buhdams wiſpahr ſlawets, wiſch tomehr nebija eeguwis fabeedribā to, ko fauz par mihlestibu . . . Ne, winu mi h let tee newar. Wiſch ari naw mellejis un kahrojis pehz mihlestibas. Wiſch weenmehr ir jutees ſewi pahraku par teem, lizis wineem to ſapraſt.

Pee wakara dakteri apmekleja weens no wina tuwakeem draugeem, profesors — filologs, un pahrstahſtija, ka pa pilſehtu ejot daschnedaschadas iſdomatas walodas par operaziju.

„Mana ſeewa bijufe modes preſchu magaſinā," ſtahtſtija profesors; „tu ſini, tanī, kas eepretim klinikai? Nu, un wiſai tur eſot ſtahtſtis, ka klinikā dakteri pa operazijas laiku eſot fahkuſchi pluktees, uſbrukuſchi weens otram ar naſcheem, tik tik ko eſot bijis eefpehjams wiņus iſſchikt; bet flimneeki, teiž, eſot gluſchi aismirkuſchi uſ galda, un wina eſot aſknim notezejuſe."

„Negehli!" dakers noschauhza zaur ſobeem.

„Pee mumš, univerſitātē," filologs peemetinaja, „ſchi ſina eeradās no klinikas preeſch paſchas pehdejās lekzijas, un ſchlirotees preeſchiftabā daudſ tika runats par to. Weens aifſtahweja, otrs apwainoja, treshs, ſā arween mehds buht, neteiza neka, nogaididams, kurai puſei wehlak peekriſt. Wiſpahr ſakot, domas naw wiſai patiħkamas."

Otras deenas rihtā, pehz nemeera pilnas naſts, dakers peezehlās agrat ka aifveen. Ghdamiftabā wiſch padſehra tehju weens pats, — wina ziti familijas lozekli wehl guleja. Sulainis paſneedſa winam gluſchi jaunu weeteja laikrakſta numuru. Dakers iſplehta to un plati eeplehta azis. Paſchā pirmā lapas puſe bija — weſels ſeetonis: „Sleplāniba pehz wiſeem ſinibas likumeem."

(Turpmāk wehl.)

Büchri med gretid leelghedalus juur klippriven.

Neisdoſchanas.

Sweedru rafstneela A. Strindberga stahstinsch. Atstahstijis Milsu J., A. L.

Mahzitaja Nordstrema eenehmumi bija loti aprobeschoti, pa dalai tadeht, ka seme mahzitaja muischā bija flitta, pa dalai ari zaur baptistu isplatischanos, kuri loti pamasinaja basnizas eenehmumus.

Mahzitajam bija pahris gowu un daschas desetinas lauku; meschu un siwju keramu weetu pee muischas bija dauds, bet ta ka kokus nebija brihw pahrdot un strahdneeku winam nebija wairak, ka tikai weena weeniga falpone, tad eenehmumi no scheem peederumeem bija atkarigi no tam,zik malkas wareja fazirst un zik siwju wareja nokert winsch pats.

Neiuhkojotees us to, teefiba zirst malku zik wareja patehret un lafit ogas schini meschā, peedereja, bes schaubam, mahzitajam, tapat ka teefiba medit. Medibas winsch mihleja labprah, bet ta ka winam nebija suna, tad isrikkoja tas reti. Schis bija par zehloni tam, ka mahzitaja meschs tapa par mihlako patwershi aplahrtejeem breescheem, kuri klejoja pa winu bes bailem un wairojas leelā skaitā. Mahzitajs, zaur medibu us scheem breescheem, paleelinaja sawus masos eenehmumus, noschaudams katru gadu pa weenam; wairak breeschu winam nelad neisdewas noschaut. No tahda breescha mahzitajam isnahza, ja skaita wisu: galu, ahdu, ragus, asinis u. z., astondesmit kronas pelnas. Japeemin, ka schis eenehmums bija pastahwigs un ka no weena schahweena atkarajās, waj buhs pa seemu mahzitaja muischā galas supa, waj mahzitajam wajadses wisu seemu istikt ar schahweidam siwim. Luhk, kapehz weenpadsmito augustu gaidija mahzitaja muischā ar manamu ustraukumu.

Iau julija mehnēti no gowim tila nonemti pulkstenischu un no pirmā augusta strahdneezei aisledsa pat fault lopus. Behdejā julija svehtideenā mahzitajs, pehz pabeigta spredika, luhdsja sawu draudsi netrofschnot wina meschā un pehz tam sahka pats apwaltet meschu no ogu lafitajam un zeema puiskam.

Ar breedi newareja tik weegli tift galā. Lai gan wisu wasaru mahzitajs redseja breeschus sawā meschā, kuri droschi klejoja ap wina gowim, it ka wina peederums, bet ja behdejā minutē atnahza daschi juhmalneeki un issdina breeschus if mescha, tad wiss bija pagalam: breeschi palika par faut kura laupijumu.

Pagabjuſchā wasarā mahzitajam isdewas labi. Behz bahrgas seemas issalkushee lopt bija loti droschi. Wini pat apmeljeja pa reisei mahzitaja seemas sehjumus, bet tas til eepreezinaja medneeku, kuresch iahdās reisēs nonurdeja:

„Ja wini ehd manu labibu, tad es saehdischu winu galu!“

Us to wina seewa atbildeja, ka tomehr schehl labibas — Deewa dahwanas . . . Kad atnahza weenpadsmitois augustis, mahzitajs eefahka scho

ewehrojamo deenu ar to, ka peelahdeja bīt ar angļu pulveri un rupjām skrotim. Wina seewa apbrunojās ar ūhla nasi un panehma leelu spaini. Pehz tam wini abi dewās us meschu. Mescha malā wineem, pehz paraduma, wajadseja isschirtees un nostahtees katram sawā puš, pee kam, ja seewa eeraudsija breedi, tad winai wajadseja kleegt: ho—ho! ho—ho! un up—up—up—up! . . .

Rihts bija jauks! Libds schim bija bijuschas leetinas deenas un koki wehl nebijsa noschuwuschi no leetus pileeneem; debess bija skaidra un faules starjauki atspogutojās us flapjājam behrsa lapam. Mahzitajs sahla eet pa mescha zelinu, us kura ritena grāwas isskatijsās kā dselzeta sledes. Winsch titko bija fakahrtojis bīt un gribēja pahrlezzinatees, waj pistonga naw famirkuse no wehl kribioscheem uhdens pileeneem, tad ishdorda mescha beesumā ischabeschānu. Winsch iapa usmanigs un azis winam palika tik apakas kā knopes; pehz tam winsch pazehlās us virkstu galeem, isplehta rokas it kā us lidoschanu un sahla lihst beesumā.

Tur winsch eeraudsija staltu breedi — tehwinu, kurš bija isleepis kallu us augschu un ar garo virsluhpu rahva lapas no kahda karajoschās sara.

„Paf!” norihbeja schahweens, skrotis sadragaja mugurkaulu dīkhvoneekam taisni tanī weetā, kur wajadseja un milsis nogahsās gar semi. Mahzitajs weenumehr tā schahwa us breedi — zensdamees tam sadragat mugurkaulu. Taifniba, schahweens bija us laimi, bet ja trahpija, tad leeta bija pabeigta. Mehrēt zitā weetā, pehz mahzitaja domam, bija mulēgi, jo katram sinams, kā breedis war noskreet weselas juhdes ar ūwinu meesā. — Tā tad bija pabeigts. Medneekam pat islikās, kā wiss tas bija norisknajees par dauds ahtri un kā no scha gada schahweena nebuhs peeteekoschi weelu preeskā apwidus medneelu pahrspreeschānam. Viru pahrnehma sawadas juhtas, skatotees us sawa upura pehdejo kusteschānos. Bet luhl, jau beidsās; mahzitajs sah fankt sawu seewu, lai waretu nolaist breedim ašnis, bet tā kā wezene tik drīhs neerodas, tad winsch sah baikotees, kā nefamaitajas gala, nem sawu labatas nasi un pahrgreesch breedim us sakla kahdu dīkhslu. Ašnis sah pluhest; winam paleek schehl scho ašinu, no kurām isnahk tahdas gahrdas desas un winsch zenschas winas apturet, faspeesch lihluimaino dīkhslu un fākal seewu.

Pehdigi wina parahdas ar nasi un spaini.

„Paluhko!” saka mahzitajs ar islikdamos weenaldsibū.

„Kā leelas, paschu tehwinu!” brihnas wezene. „Un zik tu ahtri tiki ar winu galā!”

„Bet waj tu redseji zitus?”

„Mahlities! Winas skrehja kā draguni un pasuda us juhmalas puš... Winas naw wehrts noschehlot!”

Pebz tam wezene nem sawu nasi un spainis pildas ar gaischi-sarkanam afnim, kuras puto ka medus; mahzitajs pa to laiku ar uslozitam peedurknem tura svehra galwu un wada afnis traufa. Pebz tam breedis teek pahwests mahjā ar semneku peepalihdsibu, kuri teek pameeloti tahdās reises ar kafeju.

Ta bija pagahjuschā gadā.

Schinī gadā wareja zeret us tahdu pat isdoschanos. 10. augustā mahzitajs, sehdedams us sawas mahjas fleegschna, tihrija bīti un wina feewa turpat blakus lobija sīrmus.

Us fmilshainā zelina atklaneja foti un parahdijās barona mescha fargs no „Leelās Sertas“. Winsch peenahza pa saldatu wihsen un, panehmis zepuri kreisajā rokā, nostahjās taisni mahzitajam preekschā.

„Labdeen, Eskulan!“ fazija pehdejais. „Ko pateikst?“

„Barons leek juhs sveizinat un luhgt, mahzitaja kungs, waj juhs ne-waretu atkaut wina karaliskai augstibai rihtā medit juhsu meschā. No barona muischas breeoshi, luhk, pagahjuschā nakti nosuda un prinzis ar sawu twaitoni stāhw osta un gaida medibu, us kurām winu usaizinaja.“

Mahzitajs sahka kāpit pakauši, bet feewa pēebilda.

„Afsazit neklahjas, Erik. Ta tad buhs labak, ja tu fazīti tuhdai — ja.“

„Ja, tas buhs labi!“ peekrita mahzitajs, nopusādamees, un ar to leeta bija isschikta.

„Bet faki, Eskulan, waj ari es newaru peedalitees pee medibam? Jo wairak zilwelku, jo labak.“

Mahzitajs nu mehgimaja zaur scho pehdejo lihdselli atstahwet sawu galas supu.

„Saprotams war!“ isskaidroja mescha fargs. „Bet es jums ko pateikschu, mahzitaja kungs: tad prinzim wajaga schaut, tad zireem jaeschauj it ka newilschus garām . . . Un tas luhk naw ihsti patihkami.“

„Ta ari man leekas,“ nopusādams garidsneeks. „Un es, taisnibu falot, newehlos buht garām schahweju skaitā, it ihpaschi, ja tas pebz tam wehl nahī awisēs.“

„Bet faki, Eskulan,“ eemaisjās wezene. „Laikam ir eeradums apdahwinat iahdos gadijumos . . . Saproti, ta leeta stāhw fakarā ar muhsu seemas pahrtiku! Waj tu newaretu to lilt baronam manit?“

„Klus!“ noruhza mahzitajs.

„Redsat, kundse, mehs paschi sinam, ka mahzitaja kungs naw pēspeests darit ko nebūt par welti. Bet latram ir sinams, ka augsti fungi nepeenem pakalpojumus bagatigi neapdahwinajuschi. Es atzeros, ka pagahjuschā gadā eedahwinaja pristawam selta pulksteni ar lehdi, kurfīz wiſadā sinā mafaja ap tuhlsfosc̄ kronu!“

Tuhkstosch kronu! weenumehr wehl skaneja mahzitaja ausis, kad mescha sargs bija aigahjis un garidsneeks, eegahjis istabā, domigi kahra bīši pee seenas.

Tuhkstosch kronu! skaneja ari wina feewas ausis, kad ta eegahja ar sinuem lehki. Un eedoma fahla augt, fantasija — sihmē abeem selta laudsēs un godu.

Pee pusdeenas, kad mahzitajs isdsehra trihs glahsites brandwihna, selta pulkstens pahrwehrtās jau par eenesigu mahzitaja muishu.

„Nedsi, Karolina, ta Kunga zeli ir neisdibinami!“ isslaaidroja mahzitajs, kurš lotti reti leetoja Deewa mahrdus laizigās leetās. „Tas, kas bija famihts, war buht atkal paaugstinats. Un kas atteezas us manām gara dāhwanam, tad warbuht truhka tikai, lai winas wairak eewehro. Hm . . .“

„Pateefību fakot, Erik, es nemas nesinu, kamdeht tu newaretu tikpat labi pahrwaldit fīntu desetīnu semes, kā baptistus, kuri wairak neko nesin, kā tikai eet us sapulzem.“

„Ja, ja! Ta ir zita leeta,“ pahrtrauza winu mahzitajs, kurš eestija par labaku leetot masak walſirdigus isteizeenus. „Ta ir pawisam zita leeta, ja! . . .“

Behdigi peenahza deena, us kuru wiſi apgabala eedſhwotaji bija likuschi til dauds zeribu un ap pulksten weenpadſmiteem oſtā parahdijās karala twaikonis. Mahzitajs usposās, usgehrba ūwus labakos melnos ūwahrkus un demas us juhmalī, lai waretu fanemt weefus. Kad wiſch noſkuwa pee pеestahnes, wiſch eeraudſija us neleelās puſſalinas weetejo ūkolotaju wiſu baptistu preelschgalā, kuri isdsirduschi, kā pee galma ir par wineem laba ūlawa, bija weenbalſigi nospreeduschi, pagodinat prinzi ar garigu dseedaschanu un usaizingaschanu us sapulzi.

Twaikonis nepeestahja pee kraſta, bet ismeta enkuru oſtas widū. Drihſi pehz tam no ūga noschīhrās laiwa ar ūſcheem airtajeeem un tuwojās mahzitaja melnajai figurai, kura atradās pee pеestahnes. Peeairejuſchi pee kraſta, matroschi ūwezinaja mahzitaju; pehz tam iſkahpa us kraſta adjutants juhneeku usmalkā, peegahja pee mahzitaja un usaizingaja to printscha wahrdā us ūga pee aſaida. Medibai, pehz wina wahrdeem, majadſeja ūahlīes tilai pulksten tſhetros pehz pusdeenas, kad breeſchi mehdī isnahkt iſ beesuma.

Kamehr adjutants ūche runaja, ūkolotajs, kurš bija winu peenehmis var paſchu prinzi, usderva toni un ūahlīs kaut kas lihdsigs kora dseedaschanai. Bet tanī paſchā azumirkli leitenants ūahlī energiski wehdinat ar rokam un uſkleedsa no wiſa ūpehka:

„Wina karaliskā augstiba aifleedsa katu troļni us kraſta! Waj tad juhs nesaprotaſ, kā te newar blauiſtees, kad wina karaliskā augstiba atbrauzis medit!“

Dseedaschanā tika pahrtraukta us aussis greeſoſcha akorda, kurš atſla-neja pa wiſu oſtu un kurš bija peeteekoschs, lai waretu iſbaidit wiſus

breeschus. To teesu mahzitajs Nordstremis, kusch ne masumu bija iszeetis no baptisteem, isturejās tagad kā uswaretajās.

Deewbijigee dseedataji noslumuschi isslihda pa wišu pilsehtinu, fashehdas us akmeneem, kuri bija ismehtati pa wišu juhmalu un, gaididami, kas notiks taħlač, sahka nowehrot, kas noteek us twaikona. Wini wiši bija apwainoti sawās deewbijigās juhlās, kad eeraudsija, la „weeglpраhtigais Nordstremis“ uškhaġha us kuga un pehz tam kopā ar fposchajeem ofizeereem nosehdas pee leela galda us kuga un ka winu meeloja ar ehdeeneem un dseħreeneem.

„Ja, tas naw Deewa behrns!“ sažija skolotajās, pregressdamees pee bas-nizas wezakā seewas — Annas.

„Tas katram redsams!“ wina atbildeja un sahka kofħlat kahdu smilgu, zensdamas sevi pahrlezzinat, la ehd ko gaħrdū.

Diwas stundas no weetas us twaikona flaneja trauki un sprahga korki. Bet Deewa behrni wehl nesaudeja zeribu un turpinaja gaidit prinzi. Kad wini pehdigi eeraudsija fposchos medibas riħkus, iſdirda medneelu ragu flanas un kad no kuga nolaida laiwas, wiſs dseedataju kritis demas steigschus us peestahtni un nostahjās finamā kahriħā, domadami, ka prinjis braulx taisjni us fċo weetu. Bet tas nenotika: laiwas tuwojjas otram oħtas kraftam un nojudur tur aix kahda raga. Deewa behrni protesteja un schoreis winu farunas nebija deewbijiga fatura.

Pa to starpu mesħa fażehlās breesmigs trofni: suni reħja, medneelu ragi duħza, atskaneja schahweeni. Mediba kā wehtra pahrnehma wiſu mesħu un pehz stundas wiſs bija pabeigts. Peħz tam atkal parahdijs laiwas un preelxejā no wiñam guleja klaistis breedis, kura ragi bija ispusħekotti ar salumeem.

Deewa behrni bija pahrlezzinati, ka ilgak wini naw pepspeisti klu fużżeest; wini sapulzejās atkal us sawas eemihħotax puszsalinas un sahka dseedat kahdu korali.

Schin ħażi kara kwa twaikona atkal sprahga korki, bija dseħħam „ura“ fauzeeni un it kā par atbildi us baptistu dseedasħanu atskaneja „Boeccacio“ marscha, spehleta us rageem no fescheem leelgħabalnekeem. Gaisa iszzeħlās fihws kautiñsch starp diweem motiweem, it kā tur zihnitos engeli ar welneem; flanas famaistijās un liħdsigi wilku krahħschħanai atskaneja pa wiſu juhmalu. Harmoniju kautiñsch turpinajās liħds krehslai. Peħz tam māh-zitajā tika noweġi liħds kraftam, us twaikona noschwadseja u swelk oħra enkura feħdes, gaisa parahdijs dasħas raketej ja kugħiġi nosuda.

Kad mahzitajās pahrnahha mahjā, wina seewa jau sen bija aixdeguse fwezi un ar nepazeetibu gaidija winu ehdamā istabā.

„Nu, ko tad iew dwej?“ wina prafija, zensdamas apseħejt sawu sin-ħaġribu.

„Oh, ja tik es waretu wiſu atminet, ko mums pasneedſa!” atbildeja mahzitajs, pahrdomadams ſewi wiſus ehdeenus, kuri bija uſ karaliflās augſtibas galda.

„Ja, dewa brihnischkigu zepeti no teta galas, no ahrpuſes un . . .”

„To jau es ſinu,” pahrtrauza wezene, „ka tu tur meelojees, kamehr es ſehdeju mahjā . . .”

„Tu? Waj tu eſi mahzitajs, un waj tew ir meschs ar breescheem? Jeb waj tu, kura neeedalijees pee medibam, wareji buht pee medneeku puſdeenas? Tā?”

„Saprotams ne!”

„Ja, tas ir saprotams! Saprotams, ka tas, kam naw mahzitaja muſchās un mescha ar breescheem, newareja buht uſluhgts uſ wiſa karaliflās augſtibas medneeku puſdeenu. Beru, ka tu to ſaproti, Karolina? Nu, un tagad apluhkoſim, kas man ir labaiā.”

Karolina dega no ſinkahribas un, metuſe ſtrihdu pee malas, paſtuhma ſwezi, lai labaki waretu apſkait ahdas futraka ſaturu, kuru mahzitajs iſwillka iſ kabatas un ar manamu preeku nolika uſ galda.

Futrali uſ ſila ſamta atradas ſpoſcha tabakas doſe.

„Selts?”

„Waj tu domā?”

Mahzitajs panehma dahrgrumu rokā, attaiftja wahku un apluhkoja zaur brillem prowi.

„Sudrabs!” wiſch fazija apſpeestā balsi.

„Sinams,” wiſch peefihmeja, „ka dahnwatam ſirgam ſobos neſkatas, bet, pateeffbu ſakot, ta naw dahnvana.”

„Un ari ne ſirgs,” peefihmeja wezene, „bet ſudrabs.”

Pehz tam wiſa atneſa fwarius un noſwehra tabakas doſi.

„Gandrihs zeturidala mahrzinas,” wiſa iſſkaidroja. „Tas ir apmehram aſtonas lotes . . . Warena ſpekulazijs! Maj tu ſini, zik tu par to wari dabut?”

„Ne,” mahzitajs atbildeja gruhtſtrdigti.

„Tew doſ par to diwpaſmit kronas; darbs un apſeltijums neteek rehkinati; toſ rehkina tik tad, kad pehrk leetu . . .”

Mahzitajs Nordſtrems bija apbehdinats. Diwpaſmit kronas par breedi! Un ne tew iſpreezaſchanas, ne tew galas, ne aſinu — nela!

„Geschdesmit aſtonas kronas ſkaidras paſpehles!” fazija wiſa ſeewa, kuri grībejās aifkawet gahrdo ehdeenu ſagremoſchanu, tadeht ka wiſa nebijsa warejuſe toſ baudit. „Ja, tā ir, kad eelaſchās ar augſteem fungēent. Ķhd tagad ſchahwetas ſiwiſ zauru ſeemu un domā par brihnischkigo zepeti, kamehr ſeekalas ſahk tezeti. Bet kā tad buhs tagad ar jauno mahzitaja muſchu?”

„Klusi, Karolina, klusi!“ Iuhdsā winu mahzitajs un, pamahjis ar roku, aissgahja un likas gulet. — Ar nahloscho pastu winsch israfstija few mahrzinu tabakas, lai waretu papreezatees — rahdit ūsu dahrgumu ziteem. Winsch schnauza tabaku ar pristawu, ar mescha fargu, ar basnizas wezalo un pat ar skolotaju, japeeshmē, ka pehdejais pateizās, bet nenehma, aibildinadamees, ka neleetojot.

Winsch schnauza lihds pascheem seemas svehtkeem, pee kam nereti dabuja bahreenu no wezenes par to, ka fasmehreja mutes lakanus. Bet preesch jauna gada winam tomehr wajadseja schirtees no tabakas doses: winsch dabuja par to trihēpadfmit un pus kronas.

„Busotras kronas skaidras pēnas!“ winsch domaja, pahrlaitidams naudu.

Par to lihds paschām leeldeenam winam wajadseja istikt ar schahwetām siwim. Tā ir, kad eelaishas ar augsteem kungeem!

Tereka, ko tu tā waldi . . .

Alegro. Atsejojis Julis.

Tereka, ko tu tā waldi,
It kā gruhtā slimībā,
Teiz jel, pehz ka sehro, gaidi,
Nemeerigā, trofschnainā?

Sehrojos, ka schaurās spraugas
Wilneem nedod brihwibas,
Kur ween manas azis raugas —
Wisur klintis rehgojas.

Un par to man tumſā laiftas
Dsilu sahpju asaras,
Ka es tahl no zehlās, skaitas,
Mirdsindailas Aragwas.

Tad tik beigfees dsihwe suhrā,
Jutifchos tad laimiga,
Kad tur tahlā, silā juhrā
Sapluhdisim muhščigi.

Ihpafneels un isdewejs: Ernstes Plates.

Atbildige redaktori: Dr. phil. Arnolds Plates. Dr. philos. P. Salits.

Дозволено цензурою — Рига, 17 апреля 1900 г.

Drukats un dadujams pee grabmatu un dīlīšu drukataja Ernstā Plates, Rīga, pee Petera bātnījā.